

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ **30/1997 vp**

Hallituksen esitys laiksi Postipankki Oy:stä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 193/1997 vp laiksi Postipankki Oy:stä annetun lain 3 §:n muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- valtiovarainministeri Sauli Niinistö
- finanssineuvos Jarmo Väisänen ja vanhempi hallitussihteeri Ilpo Nuutinen, valtiovarainministeriö
- kansliapäällikkö Matti Vuoria, kauppa- ja teollisuusministeriö

- toimistopäällikkö Kaija Kilappa, Rahoitus-tarkastus
- erikoistutkija Rainer Lindberg, Kilpailuvirasto
- hallintojohtaja Olli Härmänmaa, Postipankki Oy
- puheenjohtaja, markkinointijohtaja Jarmo Rantanen, PSP:n toimihenkilöt ry.
- johtaja Marja Bäckman, Suomen Vientiluotto Oy
- rahoituspäällikkö Outi Nevala, Suomen Vientiluotto Oy:n henkilöstön edustaja
- johtaja Erkki Kontkanen, Suomen Pankkiyhdistys.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella tehdään mahdolliseksi uuden rahoituskonsernin syntyminen. Postipankki Oy ja Suomen Vientiluotto Oy organisoidaan uuden holdingyhtiön omistukseen. Lisäksi on tarkoitus perustaa erillinen investointipankki, jonka rungon muodostavat Postipankista siirrettävät investointipankkitoiminnot.

Voimassa olevan lain mukaan Postipankki Oy:n osakekannasta valtion omistuksessa ja hal-

linnassa on oltava vähintään 51 prosenttia pankin kaikista osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että saman määrän pankin osakekannasta on oltava valtion tai valtioenemmistöisen osakeyhtiön omistuksessa ja hallinnassa. Lain muutoksella siis mahdollistetaan Postipankki Oy:n osakkeiden luovutus uudelle osakeyhtiölle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarkoituksemukaisena ja ehdottaa sen hyväksymistä.

Saatujen selvitysten mukaan tavoitteena on luoda dynaaminen, kilpailukykyinen ja kannattava pankkikonserni organisoimalla Postipankki Oy, Suomen Vientiluotto Oy ja uusi investointipankki uuden holdingyhtiön alaisuuteen. Valtion tavoitteena on edistää omistuksensa arvonnousua.

Liiketoimintatavoitteena on tarkoitus vahvistaa Postipankin ja Vientiluoton toimintaedellytyksiä niiden liiketoiminnan ydinalueilla. Toiminnallisten päällekkäisyyksien purkamisella pyritään saavuttamaan merkittäviä synergiahyötyjä ja parantamaan liiketoiminnan kustannustehokkuutta.

Holdingyhtiön tehtävänä on koko konsernia koskeva strateginen suunnittelu, markkina- ja luottoriskien hallinta sekä konsernin tietohallinnon ja henkilöstöhallinnon johto ja konserniviestintä.

Postipankista tulee konsernin liikepankki. Sen asiakkaina tulevat olemaan kotitaloudet, julkisyhteisöt sekä pienet ja keskisuuret yritykset.

Vientiluottoon keskitetään kotimaisten ja pohjoismaisten suuryritysten palvelut, pitkäaikainen rahoitus, projektirahoitus sekä varainhallinta sekä joukkovelkakirjaemissiot. Postipankista siirretään Vientiluottoon noin 40 henkilöä hoitamaan lisääntyviä tehtäviä.

Postipankista irrotetaan investointipankkitoiminnot konsernissa omaksi ryhmäkseen. Investointipankin tehtäviin kuuluvat yrityskaupat ja niihin liittyvät neuvontapalvelut, omaisuudenhoito, sijoitusrahasto, osakeannit, osakevälitys ja sijoitustutkimus. Investointipankki palvelee suuria ja keskisuuria yritysasiakkaita. Tarkoitus on, että Postipankista siirretään investointipankkiin tarvittava henkilöstö, noin 50 henkilöä. Toistaiseksi ei ole lopullisia päätöksiä siitä, tulee-ko investointipankista osakeyhtiö vai erillinen liiketoiminto.

Postipankin ja Vientiluoton henkilöstöt tukevat uutta konsernijärjestelyä. Postipankin henkilöstön lausunnon mukaan muun muassa taseen

vahvistuminen ja vakavaraisuuden lisääntyminen tarjoaa mahdollisuuden liiketoiminnan parantamiseen. Henkilöstö jatkaa konsernin palveluksessa vanhoina työntekijöinä. Uusi konserni-johto vastaa myöhemmistä toimintojen tehostamisen ja päällekkäisyyksien karsimisen vaatimista henkilöstöjärjestelyistä.

Saatujen selvitysten mukaan uuden konsernin taseeksi arvioidaan noin 180 miljardia markkaa. Konsernin luottokanta olisi runsaat 70 miljardia markkaa, talletukset 57 miljardia markkaa ja velkakirjamuotoinen varainhankinta noin 67 miljardia markkaa. Konsernin vakavaraisuus olisi noin 15 prosenttia.

Uusi konserni toteutetaan siten, että valtio siirtää uudelle emoyhtiölle omistamansa Postipankin ja Vientiluoton osakkeet.

Postipankin osakkeiden luovuttamiseen tarvitaan Postipankkilain muutos. Nykyisen lain mukaan Postipankin osake-enemmistön tulee olla valtion omistuksessa. Nyt käsiteltävän lakiehdotuksen mukaan Postipankin osake-enemmistön tulee olla joko välittömästi valtion tai valtio-enemmistöisen osakeyhtiön omistuksessa. Lain muutoksella siis mahdollistetaan osakkeiden siirtäminen uudelle valtion omistamalle osakeyhtiölle.

Vientiluoton osakkeiden siirtämisen mahdollistamiseksi tarvitaan yhtiöjärjestyksen muutos. Vientiluoton nykyisessä yhtiöjärjestyksessä on määräys, jonka mukaan yhtiön osakkeista tulee aina vähintään 51 prosenttia olla valtion välittömässä omistuksessa ja hallinnassa. Yhtiöjärjestyksestä on muutettava siten, ettei valtion välitöntä omistusta tarvita. Tämä muutos toteutetaan Vientiluoton yhtiökokouksen päätöksellä.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan konsernijärjestelyn myös luovan pohjaa ”kilpailuvyön kehittämiseksi esimerkiksi mahdollisia omistuspohjan laajentumistoinenpiteitä ajatellen”. Valiokunnalle ei ole esitelty suunnitelmia omistuspohjan laajentamisesta tai muista järjestelyistä.

Valtion omistusta konsernissa säätelee Postipankkilain ohella laki valtion omistusvallan käytöstä eräissä taloudellista toimintaa harjoittavis-

sa yhteisöissä, niin sanottu valtionyhtiölaki, joka koskee myös uutta holdingyhtiötä. Sen mukaan valtio ei voi ilman eduskunnan suostumusta luopua määräenemmistöstä holdingyhtiössä. Postipankkilain mukaan holdingyhtiön tulee säilyttää enemmistö Postipankin osakkeista.

Ilman erillisiä eduskunnan päätöksiä holdingyhtiössä on siis säilytettävä valtiolla 2/3 osakeenemmistö. Vastaavasti holdingyhtiön tulee omistaa vähintään 51 prosenttia Postipankin osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Sen sijaan Vientiluottoon ja uuteen investointipankkiin ei ole valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitus ulottaa omistusrajoituksia.

Uuden konsernin on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.1998.

Eduskunnassa on käsitellyssä hallituksen esitys 208/1997 vp, johon sisältyy lakiehdotus rahoitustarkastuslain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan, että luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisö saatetaan rahoitustarkastuksen valvontaan. Muutoksella siis mahdollistetaan rahoitustarkastuksen valvonta muun muassa Postipankin ja Vientiluoton omistusyhteisössä.

Valiokunta toteaa, että Postipankilla on nykyisin organisaatiossa myöskin hallintoneuvosto. Valiokunta pitää tärkeänä kansanvaltaisen elementin säilyttämistä Postipankin hallinnossa edelleenkin.

Päätösehdotus

Talousvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuulikki Hämäläinen /sd
 vpj. Seppo Kääriäinen /kesk
 jäs. Arto Bryggare /sd
 Mari Kiviniemi /kesk
 Paula Kokkonen /kok
 Martti Korhonen /vas
 Riitta Korhonen /kok

Pekka Kuosmanen /kok
 Leena Luhtanen /sd
 Vuokko Rehn /kesk
 Ola Rosendahl /r
 Juhani Sjöblom /kok
 Sakari Smeds /skl
 vjäs. Lauri Metsämäki /sd.

